

Israel: llet, mel i falafel

Israel, el tros de terra més disputat de la humanitat és un país modern, mediterrani, on el viatger és fàcilment seduïble pels seus encants.

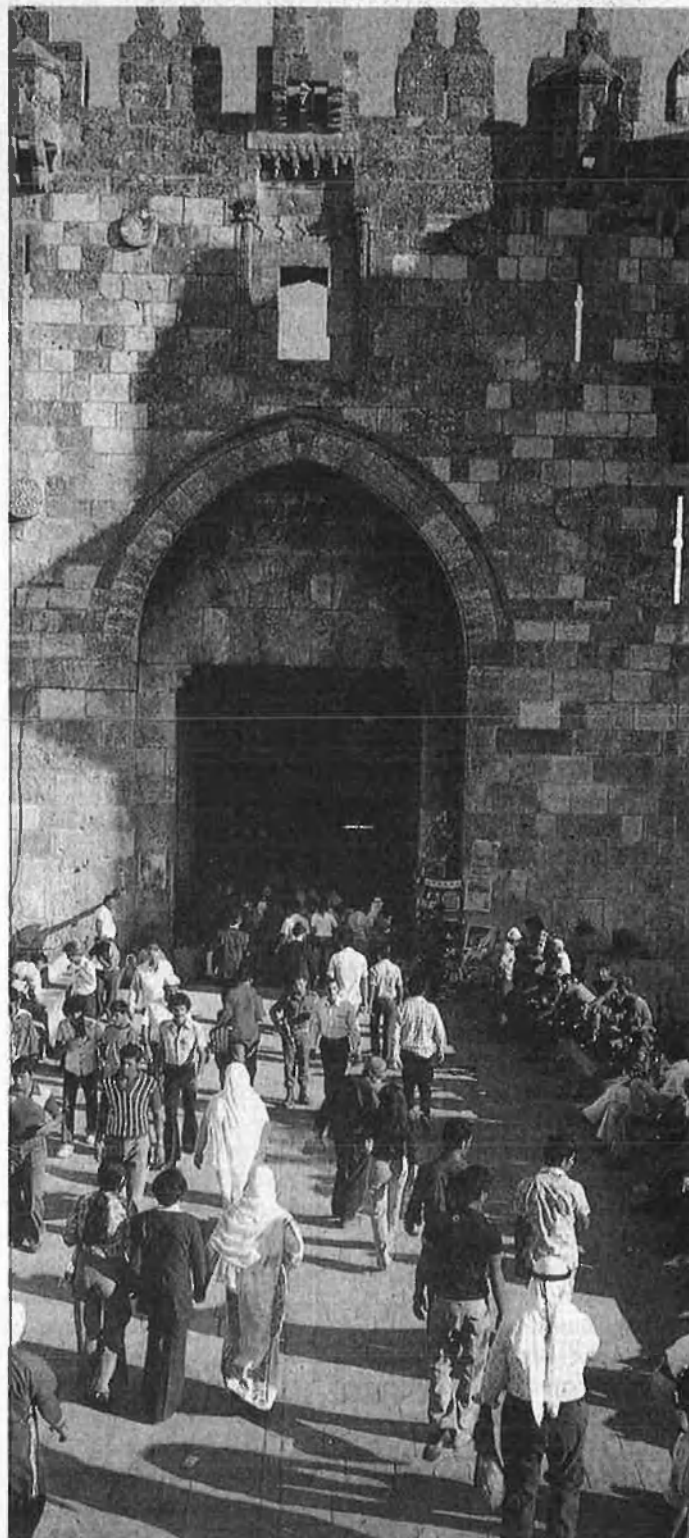
Així que ha tomat a casa, a l'Occident tranquil i confortable, el viatger es pregunta quin és el Ministeri d'Israel. Si hi ha anat a l'estiu, s'ha passat el temps de vacances protegint-se els ulls i el cap de la ferocitat del sol, buscant aire en tot de llocs infernals i bevent aigua pels descosits. Ha pagat preus de ciència-ficció pertot de plats lletosos que giren al voltant d'un element tan poc engrescador com els cigrons. Els ultraortodoxos dels barris integristes l'han escridassat —quan no directament agredit— només perquè es passejava amb *shorts* o feia fotos. Ha cregut que li havia arribat l'hora enmig d'una pluja de pedres i bidons de benzina amb què els noiets de la *imifada* rebien l'exèrcit hebreu. S'ha banyat en tot de platges de sorra fosca i ha hagut d'acostumar les cames al tacte gelatinós de les meduses. I, malgrat tot, només espera poder tornar a les pedres i a la sorra de la *Terra Promesa* i acabar d'entendre *per què* l'ha enamorat.

Israel, val més dir-ho d'entrada, no és apte per a turistes *llepafils*. En són tan conscients, els israelians, que no acaben d'entendre que ningú —a banda dels jueus de tot arreu, els capellans cristians o els creients de tota mena que busquen penitència en una terra tres vegades *santa*— puguin tenir interès a visitar-los. Sobretot ara, que el país viu moments d'incertesa, els àrabs ocupats bullen de revolta i el clima social sembla fer-se malbé a cor què vols. Però Israel, tot això a banda, captiva els atrevits amb una seducció radical, que comença així

que l'avió d'*El-Al* ha tocat terra —quan els jueus de bord, emocionats, trenquen el silenci amb aplaudiments i *shaloms* espontanis—, i, com un tatuatge, no s'esborra amb el temps.

L'Israel modern és, cada vegada més, un país *mediterrani*. S'allunya progressivament de l'idealisme centreeuropeu dels primers sionistes (un avís: *sionisme*, a Israel, només fa referència a la voluntat de crear un estat jueu, i doncs no té cap dels sentits pejoratius que, sovint a causa de la ignorància, corren pels diaris europeus i les converses de carrer), la societat de benestar, ordre i *fredor* si fa no fa germànica, però tampoc no acaba d'integrar-se en l'ambient oriental i arabitzant que li correspondria per geografia i proximitat. L'israelià típic —una barreja explosiva de centenars de cultures i races, amb una personalitat i una empena sorprenents i un aspecte físic d'un atractiu considerable— s'assembla més i més a d'altres pobles banyats pel *mare nostrum*. Amos Oz, el gran novel·lista israelià i un dels cervells més lúcids del país, afirma que el futur social d'Israel és arribar a fer una cultura *napolitana*, amb tècnica i exactitud *sueca* i cor *palestí*. Israel, el tros de terra més disputat de la història de la humanitat, ha convertit la barreja en seducció.

Tot i que Jerusalem concentra gran part de l'interès d'aquest país sorprenent, és una llàstima que el visitant es deixi perdre la resta de coses que paga la pena veure —i més tenint en compte que Israel és un país petit, i que amb un

cotxe llogat i ganes de moure's, es pot tenir prou amb quinze o vint dies per assaborir-ne el *verí* agredolç que, com un filtre d'amor, l'obligarà a estimar-lo per sempre. L'aposta ideal és un combinat d'avió, cotxe i *kibbutz* —la granja col·lectivitzada, fruit del sionisme progressista, on

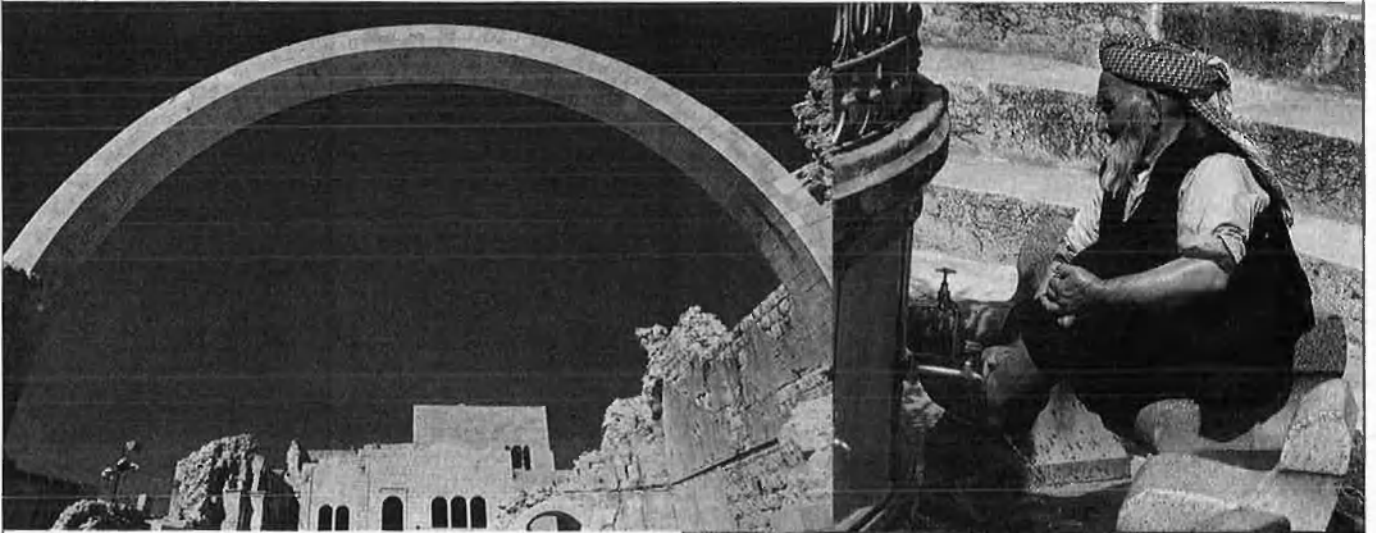
els diners *no corren* i es viu l'ambinet i la il·lusió de futur dels primers colonitzadors europeus. El turista pot anar de dalt a baix del país, i alhora conviure amb la gent que, encara, són el símbol de les millors propostes d'un estat amb només quaranta-un anys d'existència i una cultura amb

cinc mil anys al darrere. Hi ha *kibbutzim* pertot arreu, i només cal evitar els, pocs, situats a les zones ocupades. Solen estar situats en zones una mica allunyades dels centres urbans, i això permet conèixer encara més el país. Els *kibbutzim* de la costa mediterrània, així com els del llac Tibe-

riades i els de la Mar Morta, solen tenir accés directe a les platges —els tres de la Mar Morta, a més, ofereixen la possibilitat de visitar els balnearis de fang. Les habitacions són netes i confortables, i només en determinats *kibbutzim* cal pagar alguna mena de suplement.

Un viatge prou complet pot començar per Tel-Aviv —la *Barcelona* israeliana, si fem cas als tòpics de treball i empena comercial que tenen els ielavivians comparats amb els *ganduls* jerusalemites—, anar seguint la costa mediterrània fins a la frontera libanesa, perdre's per la verdor de Gal·lilea, acompanyar el Jordà fins al llac *Teverya* (nom hebreu del bíblic Tiberiades), desviar-se per trobar la pàtria de Jesús, *Nazerat* (Natzaret), tornar a buscar el riu, tenir la primera deshidratació al desert de Judea i superar-la amb un refresc a *Ariha* (Jericó), i tot seguit desviar-se un altra vegada per conèixer la ciutat de les ciutats, *Yerushalayim* (Jerusalem), que ferirà el turista amb una bellesa insana i, com una amant gelosa, farà per retenir-lo fins que, veient-lo angunietjat pel calendari i les mil coses que encara espera veure, el deixarà marxar; llavors de nou dins el Jordà, ara per endinsar-se en un infern de pedres i de sol —inútil obrir les finestres del cotxe; l'aire de fora crema—, fins a la cita ineludible de *Mezada*, l'últim reducte dels jueus zeleotes que resistiren els romans després de la segona —i definitiva— destrucció del temple, l'any 73 d. C. (el telefèric que puja a la muntanya evitarà que moriu asfixiats si hi aneu més tard de les set del matí i preteneu, innocents, pujar-hi a peu); després, cada vegada més avall i més rostitts, deixar enrere el riu i travessar el *Neguev* (un desert *de debò* —alerta, doncs) fins a *Eilat*, el Benidorm israelià de la Mar Roja, però més bonic, amb coralls, aigua cristal·lina i peixos que només heu vist a

les enciclòpedies de fauna submarina; i tornar a pujar, si encara queda temps, i ganes d'heure-se-les altra volta amb el *Neguev*, ara cap a ponent, fins a *Anshegelon*, mediterrani pur –ni somiar de visitar la franja de Gaza llevat que el turista vulgui fer de corresponsal de guerra, llavors cal que recordi, de tant en tant, que porta una matrícula israeliana; i de nou fins a Tel-Aviv... O, si, com és d'esperar, l'esforçat visitant sent el clam melodiós de Jerusalem, tornar al llit de l'amant insaciable fins només unes hores abans de pujar l'escaleta de l'avió cap a casa...

Aquesta proposta inclou el bitllet Barcelona-Madrid-Tel-Aviv (les sortides des de Palma, Alacant o València tenen un suplement), el lloguer d'un cotxe per un mínim de set dies amb recollida i lliurament a l'aeroport, amb quilometratge il·limitat (però alerta amb els dòlars que us demanen a Tel-Aviv en règim d'*assegurança* (les agències no sempre es recorden d'avisar-ho) i l'únic requisit indispensable: el conductor ha de tenir més de 23 anys; allotjament als hotels dels *kibbutzim* triats segons les necessitats del viatge –mínim set nits, amb esmorzar israelià (buffet) inclòs–i amb només un problema: la majoria de *kibbutzim* limita les estades a tres o quatre nits.

Hi ha, és clar, d'altres mane-

res de viatjar a la terra *de llet i mel*. La guia *Autrément* i l'utilíssim *Let's Go* poden informar de gairebé tot el que interressi. Només anar seguint les rutes *bíbliques* ja és tota una experiència. Fins i tot l'ateu més impetuós ha de reconèixer-se en el silenci de la muntanya de les *Benaurances* de *Teverya*, en l'estrella de plata que marca el bressol de Jesús a l'església de la Nativitat de Betlem, en la llosa freda que la tradició associa al seu sepulcre –dins una capella diminuta regida per ortodoxos grecs– a la basílica del Sant Sepulcre de Jerusalem... Tampoc queden decebut els que busquen exotisme, presència romana, vestigis del temps del Rei David, els etnòlegs, arqueòlegs, arabistes, sionistes, els utòpics i els submarinistes. Israel és un menú que tothom pot llegir com li ve de gust.

En el pitjor dels casos, us en quedarà l'olor. Un gust indefinible a palmeres, *falafel* i sorra. El sentireu sovint una pagesa estoniana de pell lletoa i aspecte de valquíria i una ballarina dels set vels d'ulls negríssims i pell d'oli d'oliva que han deixat els seus fusells damunt la taula i us fan que no amb el cap, amb un somriure, quan els pregunteu: *at medaberet katalanit?* ("¿Parleu català?"), pensant-vos que això *també* és possible en aquesta terra estranya.

Albert Mas-Griera

